

Undervisningsforløb:

Lokalhistoriske kildepakker – Valby og Sydhavnen (Boligforhold og levevilkår)

Lærervejledning – erindringer

Om materialet

Disse erindringsuddrag omhandler temaet: *Boligforhold og levevilkår*. Erindringerne stammer fra arkivets samling af pensionisterindringer fra 1995 og er skrevet af Arrild Fenris, Erik Liebst og Henning Emil Hyrup Jørgensen. Deres fortællinger giver et personligt indblik i levestandarden i Valby og Sydhavnen i første halvdel af 1900-tallet, og bliver også sammenholdt med andre samtidige kildetyper.

Materialets omfang er meget fleksibelt. Som lærer kan man tilpasse det sin historieundervisning og enten vælge at arbejde med de lokalhistoriske kilder i en kortere periode, eller lade materialet danne rammen om et længere forløb. På samme måde kan læreren frit vælge hvor meget man ønsker at fokusere på de historiske strømninger og deres påvirkninger på lokalområdet så der perspektiveres mellem den lille og den store historie.

Erindringerne kan tilgås i deres oprindelige form, men da disse kan være meget teksttunge, er de derfor bearbejdet og inddelt i tematiske uddrag til brug for eleverne. På den måde fremstår erindringerne mere overskuelige og tilgængelige. Hvis erindringen oprindeligt er håndskrevet, står dette uddrag sammen med det transskriberede. Læreren kan her vælge, hvorvidt eleverne skal prøve kræfter med den håndskrevne del. Hvis erindringen oprindeligt er maskinskrevet, er det denne udgave der er benyttet. I erindringsuddragene kan man finde henvisning til sidetal på de originale erindringer i transskriberet eller maskinskrevet udgave.

Som lærer kan man vælge, at klassen arbejder med det samme uddrag, eller man kan fordele dem mellem eleverne, så de arbejder med hver deres. På den måde kan eleverne enten undersøge, hvordan det samme uddrag kan besvare flere historiske spørgsmål eller de kan få forskellige perspektiver på det samme tema. Nedenfor er der vejledning til, hvordan man kan tilgå opgaverne.

Fakta

Målgruppe: Grundskolen

Klassetrin: 6., 7., 8., 9., 10.

Kompetenceområde: Kildearbejde

Fag: Historie

Omfang: Varierende

Materialets opbygning

Materialet er inddelt i fire faser. Læreren kan frit vælge hvor meget tid, der skal afsættes til hver:

1. Forforståelse og mindmap
2. Undre- og undersøgelsesspørgsmål
3. Kildearbejde: erindring, officielle dokumenter, fotos o. lign.
4. Besvarelse af undersøgelsesspørgsmål, vurdering af kilders brugbarhed og evt. udarbejdelse af produkt.

Forforståelse og mindmap

Fælles i klassen eller individuelt udarbejder eleverne et mindmap med de ord, de forbinder med temaet Boligforhold og levevilkår. Efterfølgende går de sammen med en makker og vælger de ord fra klassens mindmap, som de synes passer bedst til Boligforhold og levevilkår. Hvis eleverne har udarbejdet deres mindmap individuelt kan de to og to sammenligne ord og notere eventuelle "nye" ord. Her kan læreren vælge i hvor høj grad, eleverne skal argumentere for deres valg af ord. Øvelsen har til hensigt at igangsætte elevernes refleksion over temaet og dermed spore dem ind på de underemner, der kunne være relevante at arbejde videre med i forbindelse med deres undre- og undersøgelsesspørgsmål.

Undre- og undersøgelsesspørgsmål

På baggrund af deres mindmap skal eleverne i grupper á 2-3 udarbejde 3-5 undrespørgsmål med udgangspunkt i deres ord. Har de fx skrevet "toilet" som et af ordene kunne spørgsmålet lyde: "Hvor gik folk på toilettet i gamle dage?". Elevernes ord kan dermed være med til at stilladsere deres undrespørgsmål. Efterfølgende bliver undrespørgsmålene fremlagt i plenum, hvorefter grupperne i samarbejde med læreren udarbejder deres undersøgelsesspørgsmål. Læreren kan stille uddybende spørgsmål til eleverne, der kan hjælpe deres undersøgelsesspørgsmål på vej, såsom: "Hvorfor undrer I jer over det?" eller "Hvad vil I gerne vide mere om?". Hvis vi bruger eksemplet med ordet "toilet" kunne et undersøgelsesspørgsmål lyde: "Hvad betød toiletforholdene for menneskers levevilkår i begyndelsen af 1900-tallet?".

Undersøgelsesspørgsmålene er en gennemgående rød tråd i materialet. Eleverne skal forsøge at besvare deres spørgsmål vha. erindringen samt de øvrige kildetyper, der inddrages. Øvelsen i at vurdere kildernes brugbarhed i forhold til besvarelsen er derfor helt central. Her er det vigtigt at understrege, at undersøgelsen ikke har fejlet, hvis eleverne ikke kommer frem til et entydigt svar på deres spørgsmål. Det er en historiefaglig pointe i sig selv, at der kan være forskellige svar, eller at der i besvarelsen må være et element af fortolkning, da det er de svar kilderne giver.

I arbejdet med undersøgelsesspørgsmålet er det vigtigt, at læreren løbende samler op på elevernes arbejde efter hver undervisningsgang. Læreren kan spørge ind til, hvor langt de enkelte grupper er nået, og hvis der er nogle grupper, man ikke når, skal de skrive ned, hvad status er på deres arbejde. Det skal være tydeligt for eleverne hvilke svar, de løbende får på deres undersøgelsesspørgsmål, når de arbejder med kilderne. Her kan læreren stille 5 spørgsmål, der både går på kildernes indhold ("Hvilke oplysninger har I fået?"), ("Er oplysningerne troværdige?") og på arbejdsprocessen ("Hvad har I gjort for at...?"), ("Hvilke udfordringer har I mødt, når...?") .

På den måde kommer eleverne både til at reflektere over kildernes indhold, deres egen undersøgelsesproces samt de to ting i forhold til hinanden.

At udarbejde et historiefagligt undersøgelsesspørgsmål kan være komplekst for eleverne og derfor er det også helt op til læreren, i hvor høj grad eleverne skal støttes i arbejdet, eller om de skal have udleveret et formuleret spørgsmål. Som alternativ kan klassen samarbejde om at udarbejde en pulje af undersøgelsesspørgsmål, som grupperne derefter selv vælger at arbejde videre med. På den måde kan man have en fælles dialog om hvad et godt spørgsmål er og flere grupper kan sagtens arbejde med samme spørgsmål.

Kildearbejde: erindring, officielle dokumenter, fotos o. lign.

Efter eleverne har udarbejdet deres undersøgelsesspørgsmål skal de arbejde med erindringsuddraget. Efter de har læst uddraget, skal de udfylde nogle punkter med faktuelle oplysninger om erindringen. Oplysningerne har det til hensigt at tydeliggøre, at de hændelser, erindringen formidler er beskrevet med en stor tidslig afstand. Det er derfor vigtigt at eleverne er opmærksomme på dette aspekt, når de arbejder med erindringen. Derudover skal eleverne også reflektere over ord, der er ukendte for dem, men som de må kende for at få et større udbytte af erindringen.

De efterfølgende spørgsmål skal støtte elevernes refleksion i forhold til de oplysninger, kilden formidler. Derudover skal eleverne overveje, hvilken betydning det tidslige aspekt kan have for kildens brugbarhed. Som en kontrast til erindringens meget personlige historieformidling skal eleverne også arbejde med mere kommunale faktuelle dokumenter. Det kan være forskelligt fra erindring til erindring, hvilke øvrige kildetyper der arbejdes med. Det afhænger af kildens indhold, hvorvidt det giver mening at arbejde med politiets mandtal og registerblade eller oplysninger fra begravelsesprotokoller. På samme måde er der nogen erindringer, der ligger op til, at eleverne inddrager billedmateriale i deres arbejde, mens andre erindringer ikke er så oplagte. Arbejdet med disse kilder

Politiets registerblade?

I dag har vi alle sammen et CPR-nummer, der er vores helt eget. Inden vi fik det det, havde folkeregisterkort og før det, brugte politiet fra 1890-1923 registerbladene til at registrere alle københavnere over 10 år.

Du kan læse mere om politiets registerblade her: [Politiets registerblade - Københavns Stadsarkiv \(kbharkiv.dk\)](https://kbharkiv.dk/politiets-registerblade)

lægger op til, at eleverne skal krydstjekke erindringens oplysninger med de samtidige kommunale dokumenter. Et andet aspekt, som læreren kan gøre eleverne opmærksomme på er, at disse dokumenter er skabt i den periode, som de skildrer, modsat erindringen, der er skabt med langt større tidslig afstand. I forlængelse heraf kan man også arbejde med elevernes forståelse af kilders forskellige funktion, og den betydning det kan have for kildearbejdet.

I arbejdet med mandtal, registerblade og begravelsesprotokoller møder eleverne autentisk kildemateriale, som ikke er teksttungt. Igennem elevernes fortolkning af disse kilders få oplysninger, opnår de en stor historiefaglig indsigt. Kildernes informationer er begrænsede, og eleverne må derfor udfylde de tomme pladser og dermed benytte deres forforståelse i undersøgelsen. I arbejdet med de forskellige kildetyper får eleverne trænet deres kompetencer i at undersøge kilder og sammenholde deres oplysninger, for på den måde at udlede et mere nuanceret resultat. Derudover vurderer eleverne de øvrige kildetyper brugbarhed i forhold til at besvare deres undersøgelsesspørgsmål.

Politiets mandtal findes i både original og transskriberet form. Begge udgaver findes i forlængelse af elevopgaverne til de respektive erindringer. De er transskriberet kildetro og derfor optræder oplysninger som navne, fødselsår og dag ikke altid konsekvent. Derudover kan der være forkortelser, tegn eller erhverv der er fremmede for eleverne. De mest almindelige forkortelser er *do*, ---"--- eller ", der betyder "*det samme som ovenfor*". Mht. til ukendte ord og erhverv kan man med fordel bruge hjemmesiden *Ordbog over det danske sprog - historisk ordbog 1700-1950*: <https://ordnet.dk/ods/forside>

Politiets mandtal?

Politiets mandtal er skemaer, hvor Københavns befolkning blev registreret fra 1865-1923. Mandtallene blev ført to gange om året, i maj og november og er inddelt efter adresse. På den måde kan de fortælle om de forskellige gader og kvarterers beboere i København i gamle dage.

Du kan læse mere om politiets mandtal her: [Politiets Mandtaller - Københavns](#)

Evaluering – besvarelse af undersøgelsesspørgsmål, vurdering og produkt

Som afslutning på forløbet skal eleverne forsøge at besvare deres undersøgelsesspørgsmål. Som nævnt er det vigtigt, at eleverne er klar over, at de måske ikke kan give et entydigt svar på deres spørgsmål, men at deres svar også kan indeholde en grad af fortolkning og troværdige gisninger. Helt centralt i elevernes besvarelse er, at de argumenterer for, hvorfor de pågældende kilder er brugbare, eller ej. Samt at deres besvarelser skal kunne forklares vha. kildematerialet.

Hvorvidt eleverne skal producere et produkt eller præsentere deres resultater af undersøgelsesspørgsmålet som en evaluering er helt op til læreren. Afhængig af klassetrin kan man arbejde projektorienteret og problemorienteret med spørgsmålet og kilderne, der præsenteres for klassen. Man kan også arbejde mere scenariebaseret, hvor eleverne dramatiserer eller præsenterer en hændelse fra erindringen. Ønsker man at inddrage lokalområdet endnu mere kunne denne hændelse også danne grundlag for en præsentation af lokalområdet på den tid, hvor hændelsen udspillede sig. Da den centrale kilde i dette materiale er en erindring, kan man også bede eleverne om at skrive deres egne erindringer med udgangspunkt i samme tema: *Boligforhold og levevilkår*. Afslutningsvis kunne eleverne præsentere eller læse deres erindringer op for hinanden og tale om, hvordan de var anderledes end pensionisterindringen og hvordan det tidslige aspekt påvirker erindringen som kilde. Erindringen kunne evt. ledsages af relevant billedmateriale. De øvrige kilder som mandtal, registerblade, begravelsesprotokoller og fotos kunne også inddrages, hvor eleverne skulle "oversætte" kilderne til moderne sprog, for derefter at skrive deres egne eller få deres forældre til det.

Eleveopgaver til erindringer om boligforhold og levevilkår

Arrild Fenris, Erik Liebst og Henning Emil Hyrup Jørgensen skrev deres erindringer, da de var pensionister i 1995. I erindringerne fortæller de om deres barndom og opvækst i Valby eller Sydhavnen i første halvdel af 1900-tallet. I uddragene fokuseres der på temaet: *Boligforhold og levevilkår*.

1. Inden du går i gang med at læse erindringen, skal du lave et mindmap. I midten af dit mindmap skriver du *Boligforhold og levevilkår* og rundt om skriver du alle de ord, du forbinder med temaet. Når du har skrevet alle de ord du kunne komme i tanke om, skal du udveksle ord med en kammerat. Får du nye ord, skriver du dem i dit mindmap.
2. Parvis skal I nu vælge nogle af ordene fra jeres mindmap, og ud fra dem skrive 3-5 undrespørgsmål.
3. Ud fra jeres undrespørgsmål, skal I nu udarbejde et undersøgelsesspørgsmål, som I skal forsøge at besvare vha. en af erindringerne og de andre kilder.
4. Når I har skrevet jeres spørgsmål, skal I læse et uddrag af en af erindringerne, hvor de beskriver en begivenhed. Bagefter skriver I disse kildeoplysninger:
  - Kilde: Hvilken type kilde er det?
  - Navn/årstal: Hvem har skabt kilden og hvornår? Hvad ved vi om kildens afsender?
  - Hvilken hændelse/begivenhed handler dit uddrag om?
  - Hvornår tror du hændelsen er sket?
  - Er der ord, du ikke kender?

Arrild Fenris - erindring 192, 1995

1. Efter, I har noteret kildeoplysningerne, arbejder I med spørgsmålene her:
  - a. Hvad synes du Arrilds erindring fortæller om boligforholdene og levevilkårene i Valby, da han var barn?
  - b. Hvilket indtryk får du af Arrilds opvækst og hvilket indtryk får du af lokalområdet i Valby gennem hans erindring?
  - c. Find eksempler i erindringen på hvordan du synes boligforholdene har forandret sig fra dengang og til i dag? Find også eksempler på hvordan du synes Valby har forandret sig. Hvorfor tror du der er sket forandringer?

2. Arrild hedder Fenris til efternavn. Han skriver også, at hans far er musiker. Undersøg politiets mandtal fra Trekronergade 39 fra maj 1917 og se, om du kan finde Arrilds forældre:

- a. [Kildeviseren \(kbharkiv.dk\)](http://kbharkiv.dk)

Hvad er politiets mandtaller?

Politiet mandtaller er skemaer, hvor Københavns befolkning blev registreret fra 1865-1923. Mandtallerne blev ført to gange om året, i maj og november og er inddelt efter adresse. På den måde kan de fortælle om de forskellige gader og kvarterers beboere i København i gamle dage.

3. Undersøg de andre beboere i opgangen i Trekronergade 39. Hvad kan listerne fortælle os om dem? Hvor er de født, hvad er deres arbejde, er de gift og har de børn? Hvad er det for en type mennesker?
4. Hvad synes du, oplysningerne fra Trekronergade kan fortælle os om det kvarter, Arrild voksede op i? Passer de med det indtryk af lokalområdet, som hans erindring giver? Hvorfor/hvorfor ikke?
5. Arrild skriver i sin erindring, at hans mor døde i 1924, da han var syv år gammel. Undersøg hendes begravelsesprotokol: <https://kbharkiv.dk/permalink/post/1-501952>
Hvilke oplysninger giver den? Hvad døde hun af? Hvor gammel var hun? Kan vi være sikre på, det er Arrilds mor? Hvorfor? Er denne kilde troværdig?
6. Gå på kbhbilleder.dk og find fotos af Valby og Sydhavnen fra den periode, som Arrild skriver om. Vælg dem ud, som du synes passer bedst til det indtryk, du har fået af Valby og Sydhavnen gennem erindringen og som bedst besvarer dit undersøgelsesspørgsmål.
7. Find jeres kildeoplysninger frem. Hvornår er kilden skrevet og hvornår foregår de hændelser, Arrild skriver om? Er han tæt på eller langt fra i tid i forhold til de hændelser, han beskriver? Hvad synes du det betyder for kildens brugbarhed?
8. Besvar jeres undersøgelsesspørgsmål ved hjælp af de fire kilder: erindring, mandtaller, begravelsesprotokol og fotos. I jeres besvarelse skal I også vurdere, om kilderne er brugbare. Hvorfor/hvorfor ikke?

Arrild Fenris - Politiets mandtalsliste, Trekronergade 39, maj 1917

Beboere og Logerende

af begge Køn samt Børn over 10 Aar.

Tjenestetjyende.

Etag.	Fulde Navn 1) Efternavn og 2) alle Fornavne.	Fødselsaar og Dag.	Fødeby.	Rang, Stand og Næringsvej.	Hvor boet d. 1. Nov. 1916 (Gade og Hus- nummer).	Fulde Navn 1) Efternavn og 2) alle Fornavne.	Om fastet halvaarsvis eller paa kortere Tid	Fødselsaar og Dag.	Fødeby.	Naar ind- traadt i Tjenesten.	Hvor sidst tjent (Gade og Hus- nummer).
1 ^{ste} Etage	Borg. Hans Vilhelm Edvard	4/4. 57.	København	Guldsmed	Trekronergade 39.						
"	Borg. Hansine	17. 66.	Lillebølle	Hustru	"						
"	Borg. Ebba	2/12. 96.	København	Datter	"						
2 ^{de} Etage	Mortensen Christian Jensen	24/1. 66	Traninge	Skredder	Trekronergade 39						
	Mortensen Martine Marie	1/7. 70	Skandly	Ellidsris	do						
	Mortensen Alise Eugenie	30/5. 93	København	Datter	do						
	Mortensen Carl Andreas	24/8. 26	do	slut jule	do						
	Mortensen Marie Magdalena	1/7. 99	do	Kassere	do						
	Mortensen Paul Morten	26/1. 05	do	Søn	do						
	Andersen Greth Marie	28/12. 43	Skandly	Tenke	do						
2 ^{de} Etage	Rasmussen Kristian Foramenol	29/8. 83	Vandberg	Papirarb.	Trekronergade						
	Rasmussen Anna	1/1. 88	København	Hustru	" 39						
Kælder	Fenris Christian Ludwig	12-11-1893	København	Kisiker	Trekronergade 71						
	Fenris Christine Margrethe	2-2-1892	København	Hustru	Trekronergade 39						

Husejerens Underskrift.

Carl Mortensen

Vend om.

Arrild Fenris - Politiets mandtal, Trekronergade 39, maj 1917 - transskriberet

Beboere og logerende				
Af begge køn samt børn over 10 år				
<i>Etage</i>	<i>Fulde navn</i>	<i>Fødselår og dag</i>	<i>Fødeby</i>	<i>Rang, stand og næringsvej</i>
Stuen	Berg Hans Vilhelm Edvard	4/4 57	København	Guldsmed
"	Berg Hansine	17/6 66	Lillerød	Hustru
"	Berg Ebba	2/12 96	København	Datter
1de sal	Mortensen Christian Jensen	24/11 66		Skræddersven
	Mortensen Martine Marie	1/7 70	Strandby	Hustru
	Mortensen Alice Eugenie	30/5 93	Do	Datter
	Mortensen Carl Andreas	21/8 96	Do	?
	Mortensen Marie Magdalene	1/7 99	Do	Kasserske
	Mortensen Paul Morten	26/1 05	Do	Søn
	Andersen Grethe Marie	25/12 43	Strandby	Enke
2en sal	Rasmussen Kristian Ferdinand	29/8 83	Vissenbjerg	Papirarb.
	Rasmussen Anna	9/1 88	Dalum	Hustru
Kælder	Fenris Christian Ludvig	12-11- 1893	København	Musiker
	Fenris Christine Margrethe	2-2-1892	København	Hustru

Erik Liebst - erindring 31, 1995

1. Efter, I har noteret kildeoplysningerne, arbejder I med spørgsmålene her:
  - a. Hvad synes du Eriks erindring fortæller om boligforholdene og levevilkårene i Valby og Sydhavnen, da han var barn?
  - b. Hvilket indtryk får du af Eriks opvækst og hvilket indtryk får du af lokalområdet i Valby og Sydhavnen gennem hans erindring?
  - c. Find eksempler i erindringen på hvordan du synes boligforholdene har forandret sig fra dengang og til i dag? Find også eksempler på hvordan du synes Valby og Sydhavnen har forandret sig. Hvorfor tror du der er sket disse forandringer?

2. Erik hedder Liebst til efternavn. Hans far er tegner. Undersøg politiets mandtal fra Enghavevej 208 fra maj 1920 og se, om du kan finde Eriks familie:

[Kildeviseren \(kbharkiv.dk\)](http://kildeviseren.kbharkiv.dk)

Hvad er politiets mandtaller?

Politiet mandtaller er skemaer, hvor Københavns befolkning blev registreret fra 1865-1923. Mandtallerne blev ført to gange om året, i maj og november og er inddelt efter adresse. På den måde kan de fortælle om de forskellige gader og kvarterers beboere i København i gamle dage.

3. Undersøg de andre beboere i opgangen på Enghavevej 208. Hvad kan listerne fortælle os om dem? Hvor er de født, hvad er deres arbejde, er de gift og har de børn? Hvad er det for en type mennesker?
4. Hvad synes du, oplysningerne fra Trekronergade kan fortælle os om det kvarter, Erik voksede op i? Passer de med det indtryk af lokalområdet, som hans erindring giver? Hvorfor/hvorfor ikke?
5. Erik skriver i sin erindring, at hans mor døde i 1936. Undersøg hendes begravelsesprotokol: <https://kbharkiv.dk/permalink/post/1-501952> Hvilke oplysninger giver den? Hvad døde hun af? Hvor gammel var hun? Kan vi være sikre på, det er Eriks mor? Hvorfor? Er denne kilde troværdig?
6. Gå på kbhbilleder.dk og find fotos af Valby og Sydhavnen fra den periode, som Erik skriver om. Vælg dem ud, som du synes passer bedst til det indtryk, du har fået af Valby og Sydhavnen gennem erindringen og som bedst besvarer dit undersøgelsesspørgsmål
7. Find jeres kildeoplysninger frem. Hvornår er kilden skrevet og hvornår foregår de hændelser, Erik skriver om? Er han tæt på eller langt fra i tid i forhold til de hændelser, han beskriver? Hvad synes du det betyder for kildens brugbarhed?
8. Besvar jeres undersøgelsesspørgsmål ved hjælp af kilderne: erindring og fotos. I jeres besvarelse skal I også vurdere, om kilderne er brugbare. Hvorfor/hvorfor ikke?

Erik Liebst - Politiets mandtalsliste, Enghavevej 208, maj 1920

Beboere og Logerende						Tjenestetyende					
af begge Køn samt Børn over 10 Aar.											
Ejage.	Fulde Navn. 1) Efternavn og 2) alle Fornavne	Fødselsaar og Dag.	Fødeby.	Rang, Stilling eller Næringsvej.	Hvor boet d. 1. Nov. 1919 (Gade og Hus- nummer).	Fulde Navn. 1) Efternavn og 2) alle Fornavne	Om fæstet halvaarsvis eller paa kortere Tid.	Fødselsaar og Dag.	Fødeby.	Naar ind- traadt i Tjenesten.	Hvor sidst tjent (Gade og Hus- nummer).
1 ^{ste}	Larsen William Viktor	2/1889	København	Indtjener	Enghavevej 208						
—	Larsen Anna Emilie	27/1889	"	—	"						
—	Hansen Andreas Georg Vilhelm	13/1885	Vejle	Hjælpsmand	Enghavevej 208						
—	Hansen Anna Josephine Sofie Beate	12/1877	København	Husmoder	"						
1 ^{ste} Sal.	Liebst, Andreas Ferdinand	10/4-84	København	Sejner	Enghavevej 208						
—	— Ella, Astrid Johanne	15/4-84	—	Hustru	—						
—	— Svend, Otto, Johannes	26/8-06	—	Barn	—						
—	— Henning, Andreas	3/2-09	—	—	—						
—	Beck, Carl Alexander	24/10-85	København	Overportør	"						
—	Beck Dagmar Talborg	23/10-85	"	Hustru	"						
2 ^{de} Sal.	Carstensen, Thorvald	9/1-892	Narhøj	Indtjener	Enghavevej 208						
—	— Ellen Botilla	6/8-895	Skovby	—	—						
—	Lindor Henry	12/1882	København	Hjælpsmand	Enghavevej 208						
—	Milvang Victor Henry	7/1890	København	Hustru	"						
—	Milvang, Fernanda Hansine	9/11-1909	København	Barn	"						
—	Milvang Else Johanne										

Husejerens Underskrift.

Arbejdernes kooperative Byggeförening
v. O. Andersen

Vend om.

Erik Liebst - Politiets mandtal, Enghavevej 208, maj 1920 - transskriberet

Beboere og logerende				
Af begge køn samt børn over 10 år				
<i>Etage</i>	<i>Fulde navn</i>	<i>Fødselår og dag</i>	<i>Fødeby</i>	<i>Rang, stand og næringsvej</i>
Stuen	Lassen Villiam Viktor	2/3 1889	København	Snedker
"	Lassen Anna Emilie	27/8 1889	"	
"	Hansen Andreas Georg Vilhelm	13/9 1875	Vejle	Keddelpasser
"	Hansen Anna Josephine Sofie Boline	12/4 1877	København	Husmoder
1 sal	Liebst Andreas Ferdinand	10/4 84	Kjøbenhavn	Tegner
"	--"—Ella Astrid Johanne	15/4 84	--"--	Hustru
"	--"—Svend Otto Johannes	26/8 06	--"--	Barn
"	--"—Henning Andreas	3/12 09	--"--	--"--
"	Beck Carl Alexander	24/10 1885	København	Overportør
"	Beck Dagmar Valborg	23/6 1885	"	Hustru
2 sal	Carstensen Thorvald	9/1 1892	Nautrup	Ingeniør
"	--"—Ellen Botilla	6/8 1895	Skovby	
	Melvang Victor Henry	12/6 1887	Aarhus	Sølvsmed
	Melvang Fernanda Hansine	9/1 1890	København	Hustru
	Melvang Else Johanne	8/11 1909	København	Barn

Henning Emil Hyrup Jørgensen - erindring 792, 1995

Efter, I har noteret kildeoplysningerne, arbejder I med spørgsmålene her:

1. Hvad synes du Hennings erindring fortæller om boligforholdene og levevilkårene i Sydhavnen, da han var barn?
2. Hvilket indtryk får du af Hennings opvækst? Hvordan synes du, hans familie er og hvorfor?
3. Hvordan bliver Henning og hans mor behandlet efter, at forældrene er blevet skilt? Hvorfor tror du, de bliver behandlet sådan og hvad fortæller det om den tid, Henning voksede op i?
4. Hvilket indtryk får du af lokalområdet omkring Sydhavnen gennem hans erindring?
5. Find eksempler i erindringen på hvordan du synes boligforholdene har forandret sig fra dengang og til i dag? Find også eksempler på hvordan du synes Sydhavnen har forandret sig. Hvorfor tror du der er sket forandringer?
6. I sin erindring nævner Henning en del steder fra Sydhavnen. Lav en liste med stederne fra Sydhavnen.
7. Gå på kbhbilleder.dk og brug din liste til at finde billeder af Sydhavnen. Vælg dem ud, som du synes passer bedst til det indtryk, du har fået af Sydhavnen gennem erindringen og som bedst kan bruges til at besvare dit undersøgelsesspørgsmål.
8. Find jeres kildeoplysninger frem. Hvornår er kilden skrevet og hvornår foregår de hændelser, Henning skriver om? Er han tæt på eller langt fra i tid i forhold til de hændelser, han beskriver? Hvor meget kan han selv huske og hvor meget har han fået fortalt? Hvad synes du det betyder for kildens brugbarhed?
9. Besvar jeres undersøgelsesspørgsmål ved hjælp af Hennings erindring og de fotos, I har valgt. I jeres besvarelse skal I også vurdere, om kilderne er brugbare. Hvorfor/hvorfor ikke?